

обяснява защо циганите не са склонни да придават осъдителни оценки на редица девиантни (в това число и престъпни) прояви на "своите", - особено при условие, че простъпките и престъпленията на "другите" нито така шумно се популяризират, нито така остро се осъждат от нашата обществено-ност. Ромският критерий за осъдителност на простъпки и престъпления е по-друг. Той засяга най-вече успеваемостта на извършителя на съответната простъпка или престъпление. Лош, балама, негоден е този, който се проваля, който "работи" без резултат. Добър, силен, "баро" е този, който не се проваля в начинанията си, който "работи" успешно.

Разбира се, това отношение към простъпките и престъпленията не е статично и неподлежащо на изменение. Сред все по-нарастващ брой цигани, особено из средите на тези, които не живеят в "гета", които имат осигурена работа и особено ако работят заедно с българи, се завишава правната и моралната отговорност, стремежът да се осъждат морално и правно циганите престъпници, но без това "осъждане" да се разпростира върху всички цигани, върху циганската етническа общност. Друг е въпросът, че тази промяна в оценката на девиантните изяви сред ромите е мъчителен и продължителен процес. Тя не се извършва бързо и лесно, особено пък във форма на "скок". Напротив, тя търпи различни вариации, има своеобразни етапи на формиране, съзряване и реализиране, които доста рязко се отличават от тези при "другите".

Като пример в това отношение ще посоча един реален случай, който много хора прибързано биха характеризирали като пародиен и дори комичен. Преди години милиционер търси в един от циганските квартали в столицата млад ром. Всички запитани от него отговарят, че не знаят такова лице. Милиционерът се спира пред една стара циганка, приседнала на припек пред, както ромите казват, "апартаменто си". Пита и нея за младия ром. На свой ред и тя пита милиционера: защо търси младия ром, какво е направил? Милиционерът ѝ обяснява, че го търси, за да го задържи, защото е извършил нова (трета) кражба. Тогава старата циганка съвсем спокойно и убедено му казва: "Не те ли е срам бе да гониш честното момче?! Та какво толкова е направило, обрало един-двама души?"